

*ОИТС, сил ва безгакка қарши кураш бўйича Глобал
Жамғарма томонидан молиялаштирилаётган*

**“Ўзбекистон Республикасида аҳолининг ОИВ касаллигига
чалинишга мойиллиги юқори бўлган қатламларига
қаратилган ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш
тадбирлари кўламини кенгайтиришни давом эттириш ва
ОИВнинг олдини олиш, ташҳис қўйиш, даволаш ва
қўллаб-қувватлашни таъминлаш учун соғлиқни сақлаш
тизимини такомиллаштириш ва салоҳиятни ошириш”
Лойиҳаси**

**Лойиҳа
Ахборотномаси
Декабр, 2012**

Uzbekistan

2012 йилнинг натижалари

Муҳтарам ҳамкасабалар ва ҳамкорлар,

2012 йил биз учун мураккаб, аммо самарали бўлди. Биз ҳамкорларимизга Ўзбекистонда ОИВга қарши курашдаги биргаликдаги саъй-харакатлари учун миннадорчилик билдириб, наебатдаги Лойиҳа Ахборотномасининг сонида 2012 йилдаги натижаларимизни мамнуният билан тақдим этмоқдамиз.

Зокир Қодиров, Лойиҳа менежери

2012 йилдаги натижа ва ютуқлар

ОИВнинг олдини олиш

- ❖ Аҳолининг касалликка чалинишга мойиплиги юқори бўлган қатламларидан 35000 дан ортиқ инсон ОИВнинг олдини олиш ҳамда ҳавфли хулқ-авторни ўзгартиришига қаратилган хизматлардан баҳраманд бўлдилар;
- ❖ 34000 дан ортиқ ёшларга тенг маслаҳатчилар ва ахборот-таълим материаллари орқали ОИВнинг олдини олиш хизматлари кўрсатилди;

Даволаш, парвариш этиши ва қўллаб-қувватлаш

- ❖ 6021 нафар ОИВ билан яшаётган инсон антиретровирус терапия олмоқдалар;
- ❖ 7395 оппортунистик касалликларни даволаш курси амалга оширилди;
- ❖ 10052 жинсий ўйл билан юқадиган касалликларни даволаш курси амалга оширилди;
- ❖ 4279 ОИВ билан яшаётган инсон ва уларнинг оила аъзоларига даволаш, парвариш қилиш ва қўллаб-қувватлаш хизматлари етказилди;
- ❖ ОИВ билан яшаётган оналардан туғилган гўдакларнинг 98%да онадан болага юқишинг олдини олиш тадбирлари ўтказилди;
- ❖ Камтмаларда ва ўсмиirlарда антиретровирус даволаш, ОИВнинг онадан болага ўтишининг олдини олиш, гепатит В ва ОИВ ко-инфекциясини даволаи бўйича миллий клиник протоколлар ишлаб чиқилди

ОИВнинг олдини олиш, ташҳис қўйиш, даволаш ва қўллаб-қувватлашни таъминлаш учун соғлиқни сақлаш тизимини тақомиллаштириш ва салоҳиятни ошириш

- ❖ 180 нафар мутахассис соғлиқни сақлаш муассасаларида инфекция назорати бўйича таҳсил олдилар
- ❖ 1149 нафар патронаж ҳамшира ОИВ билан яшаётган инсонларга ҳамда уларнинг оила аъзоларига уй шароитида парвариш этишига ўргатиш бўйича таҳсил олдилар
- ❖ 4400 нафар ҳамшира инвазив процеудуралардан хабардор ва мувофиқ тарзда фойдаланишни оилаларга ўргатиш бўйича таҳсил олдилар.

2012 йилнинг якуни – ёрқин лаҳзалар

Форум ҳамкорларни бирлаштириди

12 ноябр, – Хотин-қизлар Қўмитаси ташаббуси билан ташкиллаштирилган Форуми ОИВ эпидемиясига қарши курашда иштирок этажтган барча ҳамкорларни ОИВнинг олдини олиш, уни даволаш ҳамда ОИВ билан яшайётган шахсларни парваришилаш ва қўллаб-кувватлашни таъмишлашга эришиш учун бирлашишга ҳамда янада фаолроқ иш олиб бориш сари бирлаштириди.

Халқаро ОИТСга қарши кураш кунида 700дан ортиқ иштирокчи қатнашди

30 ноябр – Ижтимоий Ташаббусларни Қўллаб-кувватлаш Фонди, БМТ аҳоли Фонди ва бошқа ташкилотлар билан ҳамкорликда Лойиҳа томонидан қўллаб-кувватланган Халқаро ОИТСга қарши кураш кунига бағишлиланган тадбирда БМТТД Доимий Вакилининг Муовини жаноб Яко Силлиерс, миллий ва ҳалқаро ташкилотларнинг вакиллари ҳамда 700 нафардан ортиқ колледж талабалари ва мактаб ўқувчилари иштирок этдилар.

Республикада дозорли эпидемиологик назорат натижалари ОИВга қарши кураш хизматида

Дозорли эпидемиологик назорат (ДЭН) ОИВ инфекциясини мониторингини амалга ошириш ҳамда унинг олдини олишда қўл келадиган маълумотларни тўплаш воситасидир. Лойиҳа доирасида 2011 йилда ДЭН ўтказилиб, 2012да қўлга киритилган маълумотлар таҳлил қилинди. ДЭН натижалари миллий конференцияда тақдим этилди.

2012 йилнинг якуни – ёрқин лаҳзалар

ОИВ билан яшаётган инсонлар стратегик режани ишлаб чишиш учун учрашдилар

12 декабр – Ўзбекистон бўйлаб ОИВ билан яшаётган инсонлар ташабbus гурухларининг вакиллари “Ишонч ва хаёт” нодавлат ташкилотининг 2013-2016 йиллар учун стратегик режасини ишлаб чиқиш мақсадида З кунлик анжуманга йиғилдилар.

Иштирокчилар Стратегик Режани ишлаб чиқишига катта эътибор билан ёндашдиларки, у Ўзбекистонда ОИВ билан яшаётган инсонларнинг эҳтиёжларини қондириш ҳамда уларнинг ОИВ масалаларини ечишдаги ўринларини ошириш ва турмуш тарзларини яхшилашдаги дастуриламал бўлиб хизмат қилади.

“Шу пайтгача мамлакатнинг турли вилоятларида ОИВ билан яшаётган инсонларнинг алоҳида ташабbus гурухлари фаолият юритарди. Энди Лойиҳанинг қўмагида биз барча гурухларни бирлаштирмоқчимизки, биргаликда биз ушибу инсонларнинг ҳаётини яхшилаш ва стигма ва камситишига қарши қураига қодир бўлган кучга айланамиз”.

Виктория Аширова, “Ишонч ва Хаёт”
нодавлат ташкилотининг раиси

2012 йилдаги Лойиҳанинг амалга оширилиши донор тарафидан A2 рейтингга сазовор бўлди ҳамда Муассасалараро Эксперт Кенгаши томонидан эътироф этилди

Ўзбекистондаги БМТТД ОИВ лойиҳасининг 2012 йилдаги амалга оширилиши донор ташкилот – ОИТС, Сил ва Безгакка Қарши Кураш Бўйича Глобал Жамғарма томонидан A2 рейтингга сазовор бўлди, бу барча мақсадлар эришилганлигидан далолат беради. Ушбу ютуқ давлат, нодавлат ва халқаро ташкилотларнинг ҳамкорлиги ва бирлашиб саъй-харакат қилганлиги туфайли қўлга киритилди.

Декабр ойида ўтказилган Муассасалараро Эксперт Кенгаши (МЭК) Лойиҳанинг барча соҳаларидаги муваффақиятларини эътироф этди. Шу ҳам эътиборга лойиқи, ҳамкорликда амалга оширилган ташабbusлар ОИВ билан яшаётган инсонлар ва ОИВ борасида фаолият юритаётган нодавлат ташкилотлар МЭК да кенгроқ иштирок этиш имкониятига эга бўлдилар – МЭК нодавлат ташкилотлардан бўлган 4 нафар янги аъзони тасдиқлади.

2012 йилнинг якуни – ОИВнинг олдини олиш

**Аҳолининг касалликка чалинишга майиллиги юқори бўлган
қатламларига хизматлар к**

Касалликнинг олдини олиш тадбирлари ҳар қандай эпидемия, шу жумладан ОИВнинг йўлидаги асосий тўсқинdir. Шу боис аҳолининг ушбу гурӯхлари ичida олдини олиш ишларини олиб бориш Лойиҳанинг асосий йўналишларидан биридир. Лойиҳа суб-реципиентлари билан биргаликда олиб борилган тадбирлар натижасида 35000 дан ортиқ инсонга ОИВнинг олдини олиш хизматлари етказилди.

Ёшлар ОИВга қарши курашда етакчи ўринларда

ОИВнинг олдини олишга қаратилган ишларда ёшлар Лойиҳанинг алоҳида эътиборида. Ушбу борада Лойиҳа мамлакатдаги энг катта ва кенг қамровли ёшлар ижтимоий харакати – “Камолот” билан ҳамкорликда фаолият юритмоқда. “Камолот” суб-реципиент сифатида Ўзбекистон бўйлаб ОИВ ва жинсий йўл билан юқадиган касалликлар ҳақида хабардорликни ошириш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш борасида фаолият юритади. Тенг маслаҳатчилар билан суҳбатлар, мактаб ва коллежларда мини-сессиялар ўтказиш, кўнгиллilarни жалб этиш ҳамда ахборот-таълим материалларини тарқатиш ушбу фаолиятнинг асосини ташкил қилади.

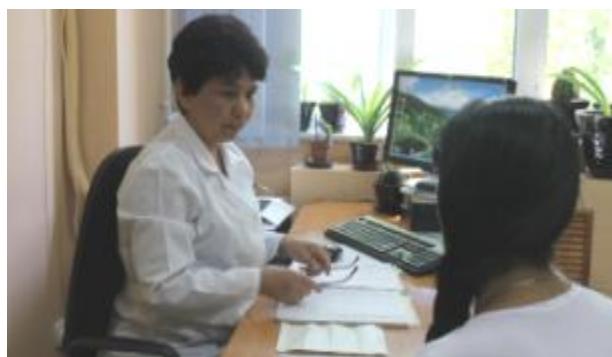
“Биз тенгқурлар бўлганимиз туфайли ёшлар бемалол олдимишга келиб, ОИВ тўғрисида саволлар берадилар, ушбу борадаги ўз ташвишлари, тўғри ва тўғри бўлмаган тушунчаларини гапириб берадилар. Биргаликда биз уларни ушбу инфекциядан ўзларини ҳимоя қила олишлари учун билимларини оширишга қодирмиз.”

Зебинисо Мухсинова, тенг маслаҳатчи

2012 йилнинг якуни – даволаш, парвариш этиш ва қўллаб-қувватлаш

Антиретровирус даволашни унга муҳтож барча инсонлар учун та'минлаш сари қадамлар

Антиретровирус терапия (APBT)ни унга муҳтож барча инсонлар учун та'минлаш Ўзбекистондаги долзарб масалалардан биридир. Лойиха ушбу борада имзоланган халқаро битимларга кўра ўз мажбуриятларини амалга бажаришга интилаётган Ўзбекистон Ҳукуматининг саъй-харакатларини қўллаб-қувватламоқда. Натижа 6000 нафардан ортиқ ОИВ билан яшаётган инсон APBT билан таъминланиб, фаол ва соғлом турмуш тарзини кечириш имкониятига эга бўлдилар.

“Мен ОИВ билан касаллансан ҳам, ҳомиладор бўлдим. Шифоколарнинг саъй-харакатлари ҳамда антиретровирус даволаши ва олдини олиш тадбирлари натижасида қизим соглом туғилди”.

Наргиза, 32 ёш

Тиббий мутахассисларнинг салоҳияти оширилмоқда

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ОИВнинг олиш, ОИВ билан яшаётган инсонларни даволаш, парвариш этиш ва қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларнинг самарадорлигини ошириш мақсадида мамлакатдаги тиббий мутахассисларнинг салоҳиятини кучайтириш орқали соғлиқни сақлаш тизимини мустаҳкамлаш ва ОИВ эпидемиясининг тарқалишига қарши мустаҳкам тўсиқ яратишга қаратилган саъй-харакатлар Лойиха томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

Ушбу борада Соғлиқни Сақлаш Вазирлиги ва унинг қошидаги муассасалар билан биргаликда тиббий мутахассислар APBT, оппортунистик инфекцияларни даволаш, болаларда ОИВни даволаш ва бошқа соҳаларда ўқитилмоқда.

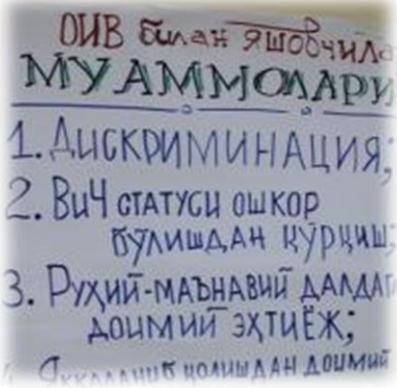
2012 йилнинг якуни – ОИВ билан яшаётган инсонларга нисбатан бағрикенликни ошириш

Оммавий ахборот воситилари ОИВ билан яшаётган инсонларга нисбатан стигма ва камситишга қарши курашга жалб қилинмоқдалар

Даволаш тадбирлари ОИВ билан яшаётган инсонлар фаол ҳаёт кечиришлари учун зарур бўлса, уларга нисбатан бағрикенгликни тарғиб қилиш ҳам катта аҳамиятга эгадир. Шу боис БМТТД Ўзбекистонда ОИВнинг олдини олиш, у билан яшаётган инсонларни даволаш, парвариш қилиш ва қўллаб-куватлашга учун мувофиқ ижтимоий мухитни яратишга қаратилган фаолият юритмоқда.

Ушбу борадаги тадбирлар ўз ичига ижтимоий фикрни шакллантирувчи инсонларнинг ОИВ/ОИТС масалаларида билимини оширишни ҳамда журналистларни ушбу борада ўқитиб, ОИВ билан яшаётган инсонларга нисбатан бағрикенгликни тарғиб қилишни ўз ичига қабраб олади.

Журналистлар учун ўтказилган тренинглар натижасида турли миллий ва валоят оммавий ахборот воситалари вакилларининг ОИВ билан яшаётган инсонлар дуч келадиган қийинчиларни, шу жумладан стигма ва камситиш муамоларини чуқурроқ тушуниб, оммага тўғри хабарларни етказишга ҳозирландилар.

Ўқитилган журналистларнинг мақолалари чоп этилган газета ва журналлар Ўзбекистон бўйлаб кенг оммага етиб бормоқда. Бу мақолалар ОИВ ва унинг юқишига оид тарқалган нотўғри тушунчаларга қарши чиқиб, ОИВ билан яшаётган инсонларга нисбатан бағрикенглик ҳамда улар жамиятнинг тўлақонли аъзолари сифатида тан олинишига чорлайди.

2012 йилнинг якуни – ОИВнинг олдини олиш, ташҳис қўйиш, даволаш ва қўллаб-қувватлаши таъминлаш учун соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш ва салоҳиятни ошириш

Паллиатив парвариши ҳам бемор, ҳам унинг оиласининг турмуш сифатини яхшилашга қаратилган. Шунинг учун ОИВ билан яшаётган инсонларга хизматлар етказадиган ва оила аъзоларига парваришни ўргатадиган ҳамшираларнинг билимини ошириш алоҳида аҳамиятга эга. Лойиҳа доирасида ўқитилган 1000 нафардан ортиқ ҳамшаралар мамлакатнинг 5 вилоятида ОИВ билан яшаётган инсонларга ва уларнинг оиласирига хизматлар кўрсатмоқдалар.

Инвазив процедуралардан ҳабардор ва мувофиқ тарзда фойдаланишини оиласирига ўргатиш тиббий йўл билан ОИВ инфекциясининг юқишига қарши курашнинг яна бир мухим жиҳатидир. Ушбу борада ўқитилган 4400 нафар ҳамишира ҳавфсиз тиббий хизматлар кўрсатмоқдалар ва оиласирига билимини ошироқдалар.

Кўнгилли қон топшириши – дононлик қонининг ҳавфсизлигини таъминлаш етарлича қон заҳираси мавжудлигини талаб қилади. Лойиҳа ахборот-маърифий тадбирларни ўtkазиш орқали умумий аҳолини кўнгилли дононликка жалб этиш борасида маҳаллаларда фаолият олиб бормоқда. 1218 нафар ўқитилган кўнгиллилар мамлакат бўйлаб кўнгилли қон топширишини тарғиб қилмоқдалар.

2012 йилнинг якуни – ОИВнинг олдини олиш, ташҳис қўйиш, даволаш ва қўллаб-қувватлашни таъминлаш учун соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш ва салоҳиятни ошириш

Соғлиқни сақлаш муассасаларида ОИВнинг тарқалишига қарши самарали тўсиқни таъминлаш

Соғлиқни сақлаш тизимининг миллий стратегик мақсади сифатли тиббий хизматларни кўрсатишни таъминлаш ва беморлар ҳамда тиббиёт хизматчилари учун ҳавфсиз мухит яратишдир.

Шу боис Лойиҳанинг асосий йўналишларидан бири инвазив процедураларнинг ҳавфсизлигини таъмишлади. Бу йўналишдаги ишларнинг самарадорлигини ошириш учун Ўзбекистоннинг 5 вилоятида - Самарқанд, Андижон, Фарғона, Наманган ва Тошкент вилоятларидаги тиббий муассасаларнинг иши баҳоланди.

Тадқиқот тиббий муассасалардаги инвазив процедураларнинг ҳавфсизлигини, бир маротабали инструментлар, ҳавфсиз қон ва унинг компонентлари мавжудлигини баҳолашга қаратилди.

Баҳолаш доирасида тиббий амалиётларни, шу жумладан тиббий ходимлар ва беморларнинг ҳавфсизлигини такомиллаштиришга оид тавсиялар ишлаб чиқилди. Шу билан бирга, ўтказилган тадқиқот ва Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг тавсиялари асосида бир маротабали асбобларни харид қилиш рўйхати ишлаб чиқилди ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланди.

Шундай қилиб, бир маротабали асбобларни харид қилиш ва етказаш Лойиҳанинг 2013 йилдаги асосий йўналишларидан биридир. Ушбу ташабbusлар тиббий муассасаларда ОИВнинг юқишига мустаҳкам тўсиқ яратиш ва барча беморларга ҳавфсиз тиббий хизматлар етказишга қаратилган.

*“Ҳавфсиз инъекция уни қабул қилувчиға зарар етказмайди, амалга оширувчи учун ҳатар яратмайди ва ҳаёфли бўлган чиқиндига олиб келмайди.
Ҳавфсиз бўлмаган инъекциялар қон орқали юқадиган патогенларнинг ўтишига ва улар билан боғлиқ касалликларга олиб кеоши мумкин.”*

*“Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг инъекциялар ва бошқа процедуралар бўйича қўлланмаси”
Март 2010*

2012 йилнинг якуни – миллий ҳамкорларнинг салоҳиятини ошириш

БМТД Глобал Жамғарма грантларининг асосий реципиенти бўлгани туфайли субпроектларни амалга оширишда миллий ҳамкорларнинг салоҳиятини ошириш Лойиҳа фаолиятида алоҳида ўрин эгаллади.

Глобал Жамғарма ҳамда БМТД нинг талаб ва қоидаларига биноан, субреципиентларнинг эҳтиёжларини аниқлаш, ва лойиҳаларни амалга оширишнинг самарадорлигини кучайтиришни кўзлаб ушбу ташкилотларнинг салоҳияти баҳоланди. Баҳолаш натижасида ишлаб чиқилган Салоҳиятни ошириш Режаси ушбу борадаги асосий қўланмага айланди.

Ўтказилган қатор тренинглар субреципиент ташкилотларнинг вакиллари учун турли хил молиявий, ҳуқуқий, маъмурий масалаларда билимларини ошириш имконини яратдики, бундан кўзланган мақсад – лойиҳалар амалга оширилишининг сифатини яхшилаш ҳамда улар кўрсатаётган хизматларнинг Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқлигини таъминлашдир.

Capacity Development Plan Uzbekistan for Global Fund Sub-Recipients

"Continuing Scale Up of the Strategic HIV/AIDS Prevention Focus on Marginalized Populations and Strengthening system and capacity for universal access to HIV prevention, treatment and care in Uzbekistan" Project

Лойиҳа халқаро электрон оммавий ахборот воситаларида

Лойиҳа “БМТД Европа в Ўрта Осиёда” сайтида

Лойиҳа АКВО сайтида
<http://www.akvo.org/rsr/project/573>

Лойиҳа БМТД-
Глобал Жамғарма
Ахборотномасида

HIV, Health and Development Practice
UNDP's Partnership with the Global Fund

Global Health Development Progress

NEWS UPDATE - Issue 57, September 2012

Feature Topic | Practice News | In the News | Policy Corner | Resources

FEATURE TOPIC

15 NOVEMBER 2012 / STRENGTHENING HEALTH SYSTEMS FOR THE DELIVERY OF LIFE-SAVING BASIC SERVICES IN SOUTH SUDAN (Contributed, web Diaries, by *Marianne Moline*, Programme Specialist, UNDP South Sudan)

The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria signed the Phase II Agreement with the Interim Government of South Sudan and the United Nations, the Global Fund will disburse US\$37 million over the next three years for the refurbishment of anti-natal clinics, maternity wards, laboratories, blood banks, and health training institutes for nurses, midwives and laboratory technicians in South Sudan.

In a country that has suffered more than two decades of civil war resulting in the destruction of physical and social infrastructure and loss of skilled manpower, the health system, although facing great presents an opportunity for the newly independent nation to address key challenges related to public health, delivery of quality health services and institutional functioning as defined in its Health Sector Development Plan.

All Principal Recipient of the Global Fund since 2006, UNDP has supported

Манзилимиз: Ўзбекистон, 100100 Тошкент, М.Таробий кўчаси, 16

Телефон: +99871 1200771/71/73 | Факс: +99871 1200774